

Berkeley i en sparetid

Det er ikke kun i Danmark, at forskningsbibliotekerne presses på pengepungen. I USA har selv velrenommerede universiteter fået sparekniven at føle. Men biblioteket på Berkeley svarer igen. Partnerskaber og andre alternative finansieringer skal sikre, at bibliotekets services opretholdes.

Af Elsebeth Tank, elsebeth.tank@malmo.se, Malmö Stadsbibliotek

University of California, Berkeley, ligger i toppen blandt amerikanske universiteter. Siden 1939 har 'Berkeley' produceret 25 nobelprismodtagere.

Ikke overraskende er alle 25 mænd, men i statistikken for de nuværende bachelorstuderende er kvinderne i overtal, så sporene er lagt til en større mangfoldighed i kredsen af kommende nobelprismodtagere.

Der er stor rift om studiepladserne på Berkeley. I efteråret 2010 modtog universitetet 50.000 ansøgninger, hvoraf kun 4.000 blev optaget. Det siges, at "... one never leaves Berkeley, unless to go to Harvard." Man forstår det, når man først har inhaleret atmosfæren over Berkeley. Kærlighed ved første blik – i hvert fald for mit vedkommende.

Færre midler – også på Berkeley

Jeg rejste til Berkeley for at besøge stedets universitetsbibliotek, der af USA's forskningsbiblioteksforening er ranket som det bedste 'Public Research University Library in North America'. Rankingen skete i 2008, og der kan være løbet meget vand i San Francisco Bay siden, men besøget på campus efterlod under alle omstændigheder et smukt indtryk om en enestående 'city of learning', hvad angår både faciliteter, indstilling og ambition, og hvor universitetsbiblioteker udviser stor integritet, selvtillid og stolthed. Det er et inspirerende sted med en højtflyvende ånd, hvor man får stor lyst til at tilbringe meget mere tid.

Men livet på universitetsbiblioteket er ikke problemfrit. Især manglen på penge er en kolossal udfordring. I 2011 må Californiens delvist statsfinansierede universiteter indstille virksomheden på endnu et fald i statstilskuddet. Denne gang på 500 mio. dollars fra næste finansår og frem. Budgetreduktioner er ikke just en nyhed, så man er ved at være vant til mosten. Alene de sidste tre år er 70 stillinger blevet nedlagt, hvilket svarer til omkring 15 % af staben. Og tendensen fortsætter.

Fremtiden er partnerskaber

Derfor har universitetsbiblioteket iværksat en ny økonomisk tilpasningsproces. Den har fået navnet 'operational effectiveness', og den indebærer en 'leanificering' af organisationen. Spørgsmålet er, hvad der ellers kan gøres. Berkeley universitetsbiblioteks Director of Development, David Duer, og Associate University Librarian, Elizabeth Dupuis, fremhæver partnerskaber som et eksempel på en farbar vej under ekspansiv udvikling. Det betyder, at de funktioner, indhold, ekspertise og services, som fremover vil blive delt, bliver langt mere vidtrækkende end hidtil set. Desuden vil fremtidens partnerskaber inkludere en langt større variation af institutionstyper end tidligere.

'The 2CUL Initiative' er et konkret eksempel på et partnerskab, som Berkeley ganske vist ikke deltager i, men som er karakteristisk for, hvordan alle store amerikanske forskningsbiblioteker udforsker og afprøver nye ressourcebesparende eller indholdsberigende arbejdsmetoder via partnerskaber.

Brugerbetalning og social profil

Eksemplet ovenfor er et partnerskab mellem Columbia- og Cornell University Library. Her udvælger og indkøber en såkaldt 'selector' selvstændigt materiale til flere universiteter indenfor et ekspertområde. Finansieringen hentes fra en fælles pulje. Der købes ikke dubletter. Man kan sige, at universitetsbibliotekerne udliciterer tidligere kerneopgaver – foreløbig kun til hinanden.

Elizabeth Dupuis mener desuden, at filantropi er et centralt begreb. Kravet til alternative indtægter stiger. I 2010 oversteg brugerbetalningen fra de studerende for første gang bidraget fra staten. Studerende med mindre-bemidlede forældre har fortsat mulighed for at søge om studiefripladser, og det opleves som en vigtig prioritet for Berkeley at værne om en social profil. Til gengæld har man intensiveret jagten på pengestærke studerende, der rekrutteres udenfor USA – f.eks. studerende fra Asien. Og Berkeley har meget at tilbyde topambitiøse

Foto: UC Berkeley

Berkeley's universitetsbibliotek er kendt som USA's bedste.

asiatiske studerende. Der må eksempelvis være stor symbolværdi i det profilerede C.V. Starr East Asian Library, som åbnede i nye bygninger i 2008, og som rummer en af verdens største samlinger af kinesisk, japansk og koreansk kulturarv.

Det smukt designede bibliotek, som tydeligvis refererer asiatisk bygningstradition og æstetik, er finansieret af private midler – først og fremmest fra venner af Berkeley med asiatisk baggrund.

Private pengetanke søges

Faktisk synes Berkeley universitetsbibliotek at have mange, velbeslåede venner. En stor professionel afdeling arbejder målrettet med at generere indtægter fra venner og andre private pengetanke. Vigtige donorer er også lokalsamfundet og taknemmelige kandidater og deres familier.

Selv pensionerede bibliotekarer sender penge. Udenfor indgangspartiet til Moffit Library er to mure dedikeret til indgravning af donornavne, og her findes blandt andet navnet på en afdød bibliotekar, der levede sit liv i passende sparsommelighed, og som testamenterede hele sin formue til sin gamle arbejdsplads, UC Berkeley Libraries. Se, det er et virkelig eventyr!

Midlerne går til indkøb af kostbare samlinger og til nye bygninger, udbygninger eller restaurering og renovering af eksisterende. I nyere tid er historiens ekskvisitte læsesale genskabt i al deres pragt. F.eks. 'The Heyns Reading Room' i Doe Library, hvor håndværkere ved et tilfælde i 1974 opdagede, at et kedeligt loft dækkede over en arkitektonisk perle fra 1914-17, hvor bygningen blev opført som et italiensk renaissancepalads. Restaureringen afsluttedes i 2010.

Berkeley som kulturcenter

Et andet bemærkelsesværdigt eksempel er 'The Morrison', som er en af de allerfineste højloftede sale, smyk-

ket med omhyggeligt udskårne træpaneler, tætpackede reoler langs væggene, dybe bløde møbler af god kvalitet, ægte tæpper og rigtige LP-plader i pladereolen.

Hele herligheden er finansieret af en arv, der er stor nok til også at bekoste det løbende vedligehold. Området er dedikeret til 'relaxation', men bruges også til kulturelle events, hvor universitetsbiblioteket fungerer som lokalt kulturelt center, der styrker kunstens stilling og relationerne mellem studerende, forskningsmiljøer og det lokale samfund udenfor campus.

De analoge omgivelser inspirerer

Der er stort fokus på indretningen af gode, fysiske studie- og 'være'-faciliteter. Universitetsbiblioteket mener, at det fremmer inspirationen og evnen til fordybelse, når man fysisk befinder sig i æstetiske rum omgivet af visdom i trykt form.

Trykte medier fylder nemlig meget i Berkeley Universitetsbiblioteks virkelighed. Også selvom man ikke bruger de fysiske kilder aktivt. For naturligvis er der fokus på digitale løsninger. Mere end halvdelen af mediebudgettet går til anskaffelse af digitale ressourcer, og universitetsbiblioteket er stærkt engageret i udvikling og substantificering af digitale samarbejdsprojekter. Eksempler er projekterne The California Digital Library og Hathi Trust.

Alligevel er ikke alle ansatte ramt af den digitale tsunami. Under en rundvisning i de kloge bygninger påpeger James Spohrer, der er Librarian for the Germanic Collection, at kun 15.000 tidsskrifter ud af mere end 50.000 tidsskriftabonnementer i en af samlingerne på Doe Library kan skaffes i digital form, og at mange små tidsskrifter fra verden slet ikke findes digitalt. Desuden er Asien ikke bare Kina og Japan, men også Vietnam, Laos, Campodia og store landområder, der fortsat er analoge, siger han – og deri har han sikkert ret.